

elegendővel, hogy neki ellentálljanak 's így sikeres határozatok helyett, hosszadalmas tanácskozásokban pazarlák el az időt; hazánkban végre az ország' java alárendeltetett az egyedi érdekeknek, 's Cilley oligarchiai felekezetével elhitette a' gyenge királylyal, hogy Hunyadi szabadsága és élte után ólálkodik. A' nemességben sem volt jobb szellem, sokévi párthadakban elvesztette lelke' rugékonyságát, 's apathiába merült, miből még akkor sem ébredett fel, midőn II. Mohamed, terveiben Byzancz' eleste után már az egész nyugotnak ura, hódító seregével Nándorfejérvárhoz közeledett, — a' budai 's győri országgyűlések 1455. (febr. és maj.) sikeretlenek maradtak, a' nemesség fel nem kelt, 's az ellenség' közelítése elszánt bátorság helyett pulya félelmet gerjesztett.

Míg a' király és nemesség az ország' védelméről lemondani látszattak, addig Hunyadi 's barátai a' magok' költségén tartott kis sereggel, hazafiságtól lelkesítve, hazájok' védelméről kétségbe nem estek. Hozzájuk csatlakozott egy rendetlen gyülekezés csoport, fegyverben gyakorlatlan, 's nagy részint fegyvertelen, a' keresztesek, kikben Kapisztrán, a' szent ferenczi szerzetes, hatalmas szónoklatával a' vallás' elszánt fellengését ébresztette fel, 's kik, mert halni készek, gyakorlat nélkül is győzni képesek valának. És ezen, a' hazafiságot és kereszténységet képviselő két seregen megtörtek II. Mohamed' számtalan, harczokban megőszült ezerei, az ismételt ostromok nem hódíthatták meg Nándorfejérvárt, a' sultán julius' 12-én a' tábor' 's az ostromszerek' hátrahagyásával megfutamított, 's a' zöld zászló, melly Bécs és Róma' tornyaira tüzetendő vala, egy megvert sereg' szaladó maradványai előtt lengett. —

Hunyadi' 's Kapisztrán' diadalma tökéletes volt, 's hogy semmi földi mocsok ne szeplesíthesse meg a' fénykört, mellyet a' győzelem fejeik körül terjesztett, a' sors mind a' kettőnek kevés hónapokkal később csendes halált engedett.

Pulsky Ferencz.

(Folytatatik.)

A' corpus juris' magyarítása.

Kormányunk 's a' nemzet' képviselői által elnyervén a' mult országgyűlésen szere-

tett magyar nyelvünk azon rangot, melly őt mindig joggal illeté, úgy látszik: arról is szükség azoknak, kiket az illet, gondoskodniok, hogy országos nyelvünk valamint már a' jelent 's jövőt, úgy a' multat is magához ölelje, megszüntesse azon anomaliát, melly ha nem történik vala, csaknem megfoghatatlan volna előttünk, hogy a' törvény, mellyet minden polgárnak, állásához képest, kellene tudnia, idegen nyelven szabassék vala századokig előnkbe. Szóval: illik, sőt újabb körülményeink között már szükség, hogy egész törvénykönyvünk magyar nyelven szóljon hozzánk 's minden polgártársainkhoz, kiknek egyen-egyenvéve nemesak nagyobb része magyar, hanem az idegen ajkúak is, mint azon-egy magyar honnak fiai, kik jót roszt régróta megosztunk egymással, 's tetteleg és névvel régróta magyarok, nyelvvel is buzgólkodnak azokká lenni.

Szükséges tehát az egész törvénykönyvnek magyarra fordítása, sőt mint mondók, nem annyira fordítása mint visszamagyarítása, mert nem csak hihetetlen, hogy őseink, kivált míg személyesen vőnek részt az országgyűlési tanácskozásokban, idegen nyelven tanakodtak és végeztek volna, hanem kétségtelen tanúbizonyságunk is van magában a' törvénykönyvben, hogy a' törvények magyar nyelven szerkesztettek. Ugyanis a' Kálmán' végzeményei elébe bocsátott előszóban, Szerafinhoz, az esztergami főpaphoz, intézett ajánlatában a' végzeményt diákul leíró Albricus kéri az engedékenységet 's hibáinak kiigazíttatását, megvallván magáról, hogy „ezen nép nyelvében nem bír elég készséggel“ (Tu, mi Domine! qui in hujus populi linguae genere minus me promptum consideras, si quid calamus a suscepti itineris tramite declinaverit — errata corrigas stb. Colomani Decretorum Liber primus. Praefatio. §. 16.). Itt tehát az idő, hogy az ország' kincsét nyelvünknek újra visszaadjuk.

Kérdés lehet, milly formában adassék magyarul a' törvénykönyv? Mostani formájában-e, vagy bővítettben (a' hiányok' kiegészítésével), vagy pedig épen megrövidítve, az elavultakat és eltörlötteket kihagyván?

Csekély gondolkozásom szerint, megrövidített formában ohajtanám. Még pedig legelőre iktattatni szeretném az Almussal kötött országos szerződést Anonymus után, mellynek

két pontjai: „a' korlátolt monarchia“ és „hűtlenségi büntetés“ azon idő óta e' mai napiglan polgári alkotmányunk' alapjai közül való. Annyival inkább ohajtom pedig ezt, hogy maga sz. István első királyunk is az első könyv' 8-dik fejezetében arra inti fiát, hogy „legnagyobb királyi ékességének tartsa elődeinek követését“ (Regale ornamentum scito esse maximum, sequi antecessores Reges et honestos imitari parentes. — Grave enim tibi est huius climatis tenere regnum, nisi imitator consuetudinis, anteregnantium exstiteris Regum). Hogy pedig nem idegen, hanem magyar fejedelmek' szokását értette ez alatt, meglátszik a' mindjárt utána következő szóból: „Valljon kormányozhatná-e hellen a' latinokat, hellen szokásokkal, vagy latin a' helleneket, latin szokásokkal? — Mellyből azt is láthatni, hogy első királyunk sem szedte annyi sok bölcs rendelkezéseit — a' mint sokan vélekednek — idegenektől, hanem elődeinek 's a' nemzetnek régi szokásaira alapította bölcs javításait. Szükséges tehát, hogy ezen alapnak, a' mire Anonymusnál némi historiai adatunk vagyon, nyoma legyen már magában a' törvénykönyvben. — Továbbá pedig mindenütt szeretném beiktattatni azokat, a' miket Kovachich, hazánknak tudós és szorgalmas fia, napvilágra hozott.

És ime, ezekben elmondám, hogy nem tartok azokkal, kik csak a' mostani formában akarnák azt magyaríttatni, 's még kevesbbé azokkal, kik azt megrövidítve kívánnák adatni. Mert hiszen, minden törvénytudományi kézi könyveink, p. o. Kelemen, Kövy, Szlemenics, Frank stb. illy megrövidített corpus juris-ok. Azonban a' figyelmes jogász és országtudós mindenütt talál elvekre, mint imént láttuk, mellyek ma is, és örökké állanak, 's annyival inkább tiszteli azokat, mert több századok nyugszanak rajtok, 's örvend a' józan észnek, melly már az ős apák' intézkedéseiben mutatkozik vala.

Fogarasi János.

Z o l t á n.

Harsog a' kürt' csengő riadása,
Messze fénylik zászlók' lobogása.
Győző Zoltán' győzedelmi hadja
Merre mégyen a' babért aratja.